

Mál nr. 182/2020

M og
V vegna líftrygginga A**Ágreiningur um hvort vanræksla á upplýsingagjöf við töku líftrygginga hafi verið sviksamleg skv. 1. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004.****Gögn.**

Málskot mótttekið 25.05.2020 ásamt fylgigögnum 1-11.

Bréf V dags. 09.06.2020 ásamt fylgiskjölum 1-3.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að A hafi keypt líftryggingu í júlí 1993 og líftryggingu með sjúkdómatryggingarviðauka í desember 1995. Hún hafi greinst með magakrabbamein með meinvörpum í febrúar 2019 og látist hinn 28. maí sama ár. Eftirlifandi eiginmaður hennar, M, hafi krafist V um greiðslu úr umræddum váttryggingum en V hafi hafnað þeirri kröfu á þeim grundvelli að A hafi með sviksamlegum hætti gefið rangar upplýsingar um heilsufar sitt við töku váttrygginganna. M hafnar því og krefst þess að bótaskylda verði viðurkennd, til vara krefst hann þess að fallist verði á bótaskyldu að hluta en til þrautavara gerir hann kröfu um að iðgjöld verði endurgreidd þar sem umræddar váttryggingar hafa þá verið ógildar frá upphafi.

Í málskoti kemur fram að A hafi, í júní 1989, greinst með sykursýki 1, en tekist hafi að ná góðum tökum á þeim sjúkdómi. Árið 1990 hafi hún jafnframt greinst með skjaldkirtilsóreglu og blóðleysi, þ.e. B-12 skort, en með lyfjagjöf hafi tekist að halda góðri stjórn á því. Í júlí 1993 hafi A og M fengið heimsókn tryggingasölumanns. A hafi sagt honum frá sjúkrasögu sinni en hann ráðlagt henni að taka líftryggingu og hafi hún fyllt út umsókn samkvæmt leiðbeiningum hans. Hafi A svarað því neitandi að hún hafi síðustu tíu ár legið á sjúkrastofnunum vegna sjúkdóms, slyss eða rannsóknna. Janframt hafi hún svarað því neitandi að hún hafi, þá eða fyrr, haft aðra sjúkdóma, líkamlega eða andlega. Þessi svör hafi ekki verið gefin í sviksamlegum tilgangi, heldur hafi A ekki munað til þess að hún hefði legið á sjúkrastofnun og talið sig vera við góða heilsu við töku váttryggingarinnar. Á árinu 1994 hafi A þurft að leggjast á sjúkrastofnun, en það hafi verið vegna andlegs og líkamlegs álags í vinnu og einkalífi og orsök þeirrar dvalar því ekki að rekja til sjúkdóms. Hinn 14. desember 1995 hafi A og M aftur fengið heimsókn umrædds sölumanns sem þá hafi ráðlagt A að kaupa líftryggingu með sjúkdómatryggingarviðauka. Sölumaðurinn hafi tjáð A að hún þyrfti ekki að hafa áhyggjur af upplýsingagjöf þar eð váttryggingafélagið mundi sjálft kanna heilsufarssögu hennar. Hafi A fyllt út umsókn eftir hans leiðsögn, og m.a. svarað því neitandi að hún væri, eða hefði verið á lyfjum eða lækneisefirliti, hefði fengið óeðlilega blóðsykursmælingu eða misst meira en þrjár vikur samfleytt úr vinnu vegna veikinda á undangengnum þremur árum. A hafi á þessum tíma talið sig heilsuhrausta og hafi verið í fullri vinnu, eins og raunar í þrjá áratugi eftir að hún greindist með sykursýki.

Upphaflega hafi umræddar váttryggingar ekki verið keyptar hjá V, heldur öðru félagi, X, sem síðar hafi gengið kaupum og sölum en V hafi tekið yfir samninga um váttryggingar þessar árið 2017. Ýmislegt bendi til þess að X hafi aflað gagna um heilsufar A, sönnunarbyrði um að svo hafi ekki verið hljóti að liggja hjá V, en slík sönnun hafi ekki tekist, væntanlega vegna þess að skjalavarsla vegna þessara váttrygginga hafi ekki verið hjá V fyrr en svo löngu eftir töku þeirra. X hafi hins vegar borið skylda til að nýta sér þá heimild sem A veitti til að kalla eftir frekari gögnum um heilsufar hennar, og ekki sé rétt að M beri hallann af því að það hafi verið vanrækt. A hafi verið þess fullviss að frekari upplýsinga um hana yrði leitað og því hafi hún ekki viðhaft nein svik við umsókn um umþrættar váttryggingar. Þá gerir M athugasemdir við upplýsingagjöf af hálfu umrædds sölumanns sem hafi haft beina hagsmuni af því að A keypti váttryggingarnar. Á grundvelli alls ofangreinds, svo og þess að sykursýki A hafi ekki átt þátt í að draga hana til dauða, telur M því bótaskyldu fyrir hendi.

Í bréfi V til nefndarinnar er tekið fram að A hafi leitað á göngudeild lyflækninga vegna sykursýki þremur mánuðum áður en hún sótti um váttryggingu í júlí 1993. Þá hafi jafnframt verið gert ráð fyrir endurkomu hennar þremur mánuðum síðar. Útilokað sé að A hafi gleymt því að hún glímdi við sykursýki, B-12 skort og vanvirkan skjaldkirtil er hún fyllti út umrædda umsókn. Í nóvember 1995,

eða rúmum mánuði áður en hún sótti um váttryggingu hinn 14. desember hafi A jafnframt leitað á göngudeild lyflækninga til eftirlits. Sjúkrasaga A bendi þannig eindregið til þess að A hafi vísvitandi leynt upplýsingum við töku váttrygginganna.

Þá er því hafnað að váttryggingafélagi beri skylda til að kalla eftir heilsufarsgögnum, og sé ósannað að viðkomandi sölumaður hafi tjáð A að það yrði gert. Segist umsækjandi vera heilsuhraustur, en undirritun hans feli í sér yfirlýsingu um sannsögli, sé engin ástæða til slíkrar gagnaöflunar. Þá er í bréfi V tekið fram að X starfi enn undir sömu kennitölu, þó að nafn þess hafi breyst og því hafi V aðgang að öllum gögnum þess og ekki fari milli mála að sjúkrasögu A hafi aldrei verið aflað.

Þá vísar V til 2. mgr. 85. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 en háttsemi váttryggingartaka þegar um hreinar áhættulíftryggingar er að ræða þurfi að teljast sviksamleg svo ábyrgð félagsins falli niður, sbr. 1. mgr. 83. gr. sömu laga. Um svik sé að ræða þegar váttryggingartaki veit að upplýsingar sem hann gefur eru rangar eða ófullnægjandi og tilgangur þeirrar upplýsingagjafar er að fá félagið til að gera samning sem það hefði að öðrum kosti ekki gert, eða gert á öðrum kjörum. Þegar litið sé til sjúkrasögu A fyrir töku váttrygginganna megi telja ljóst að hún falli undir þá skilgreiningu. Hefðu réttar upplýsingar legið fyrir við töku váttrygginganna hefðu þær aldrei verið gefnar út. Er kröfum M því hafnað.

Álit:

Í 1. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga er kveðið á um að hafi váttryggður sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína og váttryggingaratburður hafi orðið beri váttryggingafélag ekki ábyrgð. Þá er í 2. mgr. 85. gr. laganna tekið fram að í hreinum áhættulíftryggingum geti félagið aðeins borið sig að upplýsingaskyldu hafi ekki verið fullnægt ef váttryggingaratburður hafi orðið, eða félagið veitt viðvörðun skv. 94. gr. um að það hyggist bera fyrir sig rétt til takmörkunar á ábyrgð, innan tveggja ára frá því að ábyrgð þess hófst. Sú takmörkun gildi þó ekki hafi svikum verið beitt. Samkvæmt þessu snýr ágreiningur aðila að því hvort upplýsingar sem A gaf við töku váttrygginga hafi verið rangar eða ófullnægjandi, og hvort um sé að ræða sviksamlegt athæfi í skilningi laganna.

Fyrir nefndinni liggja útfylltar umsóknir A um báðar hinar umþrættu váttryggingar.

Í umsókn um líftryggingu, sem dagsett er hinn 20. júlí 1993, svarar A neitandi spurningu um hvort hún hafi undangengin tíu ár legið á sjúkrastofnun vegna sjúkdóms, slyss eða rannsókna og hvort hún hafi eða hafi haft aðra andlega eða líkamlega sjúkdóma. Af sjúkragögnum, sem einnig liggja fyrir nefndinni má þó ráða að sumarið 1989 hafi A verið lögð, í um tíu daga, inn á sjúkrastofnun til rannsókna og þá greinst með sykursýki 1 og að hún hafi áfram verið undir eftirliti lækna vegna þess sjúkdóms, en af gögnum má ráða að á árunum fyrir töku líftryggingarinnar hafi hún almennt mætt til eftirlits á göngudeild á þriggja mánaða fresti, m.a. hinn 14. apríl 1993 og var þá jafnframt gert ráð fyrir endurkomu þremur mánuðum síðar. Í umsókn sinni svaraði A því jafnframt játandi að hún væri fullkomlega heilsuhraust og vinnufær. Með hliðsjón af því að A var undir reglulegu eftirliti lækna vegna insúlínháðrar sykursýki, verður að líta svo á að með fyrrgreindum svörum hafi hún, með sviksamlegum hætti, gefið rangar upplýsingar.

Í umsókn um váttryggingu sem dagsett er hinn 18. desember 1995 var meðal annars spurt að því hvort umsækjandi væri, eða hefði verið á lyfjum eða undir einhverju lækniseftirliti, hefði fengið óeðlilegar niðurstöður blóðrannsókna, t.d. hækkaðan blóðsykur, greinst með sjúkdóm eða vandamál frá maga, eða misst fleiri en þrjár vikur samfleytt úr vinnu á síðustu þremur árum vegna veikinda eða slyss. A svaraði öllum framangreindum spurningum neitandi og sagðist telja sig heilsuhrausta. Af sjúkragögnum, sem liggja fyrir nefndinni má þó m.a. greina að hinn 10. júní 1994 hafi A verið lögð inn bráðainnlögn, sem stóð yfir í 20 daga, vegna kviðverkja, flökurleika og uppkasta, en jafnframt var grunur um að streita spilaði inn í vandamál hennar. Við útskrift tók A fjórar tegundir lyfja. Einnig kemur fram í læknaþréfi dags. 8. febrúar 1995 að A hafi þjáðst af magabólgu og að skjaldkirtill þreifist stækkaður. Enn fremur má ráða að A hafi verið undir reglulegu lækniseftirliti, aðallega vegna sykursýki sinnar, á árunum 1994 og 1995. Verður af framansögðu því að líta svo á að með fyrrgreindum svörum hafi hún, með sviksamlegum hætti, gefið rangar upplýsingar við töku váttryggingarinnar.

Þá verður ekki séð að unnt sé að byggja á öðrum röksemdum sem M færir fram fyrir því að bótaskylda sé fyrir hendi, enda verður ekki fallist á að skyldu hafi borið til að kalla eftir frekari heilsufarsgögnum A, né að sýnt sé fram á að háttsemi við sölu eða ráðgjöf vegna umræddra vátrygginga hafi verið slík að breyti réttarstöðu aðila hvað þetta varðar.

Verður samkvæmt framansögðu að hafna kröfu M um greiðslu bóta úr umræddum vátryggingum og verður heldur ekki séð, miðað við aðstæður, að efni séu til að fallast á kröfu hans um endurgreiðslu iðgjalda.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta eða endurgreiðslu iðgjalda vegna líftrygginga A hjá V.

Reykjavík, 15. júlí 2020.
Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögm.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.